

Sygn. akt V CSK 293/13

POSTANOWIENIE

Dnia 6 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z wniosku "C." Sp. z o.o. z siedzibą w Z.
przy uczestnictwie Skarbu Państwa - Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych
i Autostrad z siedzibą w W. oraz Powiatu [...]
o ustanowienie drogi koniecznej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 6 marca 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od postanowienia
Sądu Okręgowego w J.
z dnia 25 stycznia 2013 r., sygn. akt II Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza na rzecz Skarbu Państwa Prokuraturii Generalnej
Skarbu Państwa od wnioskodawcy kwotę 1800,- (jeden tysiąc
osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 25 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy w J. oddalił apelację wnioskodawczynie i uczestnika postępowania Skarbu Państwa – Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad od postanowienia Sądu Rejonowego w B.. Orzeczeniem tym na nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa ustanowiona została, na rzecz wnioskodawczynie, służebność drogi koniecznej na czas określony 10 lat, za miesięcznym wynagrodzeniem w kwocie 1.203 złotych. Orzeczenie to odbiegało od treści żądania wnioskodawczynie, która domagała się ustanowienia drogi koniecznej na czas nieoznaczony.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez wnioskodawczynię, która zarzuciła wydanie go z naruszeniem: art. 321 w związku z art. 13 § 2 w związku z art. 506 i w związku z art. 626 k.p.c. przez orzeczenie w zakresie nieobjętym jej żądaniem; art. 145 § 3 k.c. przez uznanie, że kryterium interesu społeczno-gospodarczego może prowadzić do ustanowienia służebności drogi koniecznej na czas oznaczony; art. 145 § 3 w związku z art. 287 k.c. przez uznanie, że kryterium to może dotyczyć nie tylko interesów aktualnych, lecz także przyszłych i ewentualnych; art. 5 k.c. przez nieuzasadnioną odmowę ustanowienia służebności na czas nieoznaczony; art. 145 § 2 w związku z art. 288 k.c. przez przyjęcie, że ustanowienie służebności na czas nieoznaczony będzie większym utrudnieniem w korzystaniu z nieruchomości obciążonej niż ustanowienie jej na czas oznaczony 10 lat; art. 94 k.c. przez uznanie, że ustanowienie służebności na czas oznaczony nie będzie stało w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego; art. 520 k.p.c. przez orzeczenie, że każdy z uczestników postępowania ponosi koszty swojego udziału w sprawie mimo sprzeczności ich interesów.

Na tej podstawie skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w części oddalającej jej apelację oraz w części dotyczącej kosztów postępowania i o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, zaś ewentualnie – o uchylenie zaskarżonego postanowienia i orzeczenie co do istoty

sprawy przez ustanowienie służebności drogi koniecznej na czas nieoznaczony oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną Skarb Państwa – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie – o jej oddalenie, zaś w każdym wypadku – o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie nie występują przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Brak jest zwłaszcza powodów, na które powołała się skarżąca: istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistej zasadności skargi.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., rozumieć należy abstrakcyjną kwestię prawną o ogólnym znaczeniu, której wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy mogłoby przyczynić się do rozwoju prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 października 2010 r., I CSK 189/10, nie publ., z dnia 23 marca 2012 r., II PK 2/12, nie publ., z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ. oraz z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, nie publ.). Obowiązek precyzyjnego sformułowania tego problemu oraz wskazania związanych z nim wątpliwości spoczywa przy tym na osobie, która wskazuje go jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 września 2013 r., III SK 5/13, nie publ. oraz z dnia 5 grudnia 2013 r., II CSK 244/13, nie publ.).

Wywód skarżącej nie jest w tym zakresie w pełni zrozumiały. Nie wymienia ona precyzyjnie wszystkich zagadnień prawnych, lecz częściowo określa je w sposób opisowy – co nie pozostawia pełnej jasności odnośnie do jej intencji. Niezależnie od tego, zagadnienia, jakie dają się odczytać z wywodu skarżącej, nie odpowiadają przesłance ujętej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Po pierwsze, pytanie o zakres dyskrecjonalności w orzekaniu o służebności drogi koniecznej jest zbyt ogólne i związane z konkretnymi okolicznościami faktycznymi poszczególnych spraw, by mogło mieścić się w pojęciu istotnego zagadnienia prawnego. Jego

wyjaśnienie nie pozwoliłoby bowiem na stworzenie punktu odniesienia dla rozpoznania innych, podobnych spraw – a tym samym na spełnienie publicznego celu skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Z tych samych powodów, przesłanki istotnego zagadnienia prawnego nie spełnia także pytanie o możliwość uwzględnienia przyszłego interesu uczestników postępowania. Nie ulega wątpliwości, że ustanowienie drogi koniecznej wymaga oceny całokształtu okoliczności sprawy, w tym wpływu ustanowienia służebności na przyszłe społeczne i gospodarcze potrzeby stron. Określenie ich znaczenia należy jednak do sądu rozpoznającego konkretną sprawę i nie można doszukiwać się na jego tle kwestii, która odpowiadałaby pojęciu istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Z nieco innych powodów przesłanki tej nie spełnia również pytanie, czy pojęcie „przeprowadzenie drogi koniecznej” użyte w art. 145 k.c. może być rozumiane jedynie jako wytyczenie szlaku drogowego, czy też powinno obejmować także inne elementy tej służebności. Na tle zarzutów skargi kasacyjnej (wyznaczających, zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c., dopuszczalne ramy wyjaśnienia ewentualnych istotnych zagadnień prawnych) nie ulega wątpliwości, że problem wskazany przez skarżącą może dotyczyć wyłącznie pytania o dopuszczalność określenia czasowych granic ustanowienia drogi koniecznej. W kwestii tej Sąd Najwyższy zajął już jednak jasne stanowisko w swoim wcześniejszym orzecznictwie (postanowienia: z dnia 3 grudnia 2003 r., I CK 354/02, nie publ. oraz z dnia 31 stycznia 2007 r., II CSK 421/06, nie publ.). Z tego powodu kwestia ta nie posiada obecnie charakteru precedensowego, którym powinno cechować się istotne zagadnienie prawne, rozumiane zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., I CSK 496/11, nie publ.).

Wnioskodawczyni nie wykazała także oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej. Poza bardzo lakonicznym powołaniem się na występowanie tej przesłanki nie przedstawiła ona w tym zakresie jakiegokolwiek szerszej argumentacji. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumieć należy jej zasadność kwalifikowaną i ewidentną,

możliwą do stwierdzenia bez prowadzenia złożonych rozumowań (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 lipca 2011 r., II CSK 59/11, nie publ., z dnia 18 września 2012 r., II CSK 179/12, nie publ. oraz z dnia 18 lipca 2013 r., III CSK 143/13, nie publ.). Proste stwierdzenie wystąpienia tej przesłanki z całą pewnością nie wystarcza do wykazania, by skarga kasacyjna była zasadna w tak wysokim i szczególnym stopniu. Twierdzenie to może wskazywać co najwyżej na konieczność ponownej kontroli orzeczenia w sposób właściwy dla apelacji – nie zaś dla nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w postanowieniu, o kosztach postępowania rozstrzygając na podstawie art. 98 § 1 i art. 109 § 1 oraz art. 391 § 1, art. 13 § 2 i art. 398²¹ k.p.c.

[aw]

es